

AARVA JA ARVOT

Entisenä terveysvalistajana ja nykyisenä etiikan harrastajana en voi olla kiinnittämättä huomiota Pauliina Aarvan mielenkiintoisen artikkelin ”Terveysvalistuksen kritiikki 1980-luvulla” loppujaksossa olleeseen käsittevirheeseen (Alkoholipolitiikka 3/1991). Aarva kirjoittaa, että ”terveysvalistuksessa arvot, rationaalisuus ja tunnepitoisuus ovat hankalasti erotettavissa toisistaan”. Näin todella on, koska käsitteet eivät ole yhteismitallisia! Jos olisivat, niin arvot kuuluisivat jotenkin ajattelun (ratio = järki = menetelmä saada tietoa ajattelun avulla) ja tunteiden ulkopuolelle.

Vaikka arvon käsitteellä

on etiikassa eli moraalifilosofiassa monenlaisia sisältöjä, tärkeätä on olla sotkematta toisiinsa arvoja ja arvonkantajia eli niitä asioita, joita arvostetaan. Onnellisuus, terveys, mielenrauha, elämä, ystävyys yms. eivät ole arvoja vaan arvonkantajia eli asioita, joille annetaan (yleensä) arvo ”hyvä”. Arvot ovat käsityksiä hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä, tavoiteltavasta ja vältettävästä. Nämä yksilön käsitykset ohjaavat ja arvioivat yksilön valintoja. Ne arvioivat myös toisten ihmisten valintoja.

Arvot eli yksilön käsitykset hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä, tavoitel-

tavasta ja vältettävästä eivät siis ole mitään yksilön rationaalisuuden ja emotionaalisuuden kanssa vastakkaisista, niistä erillistä. Päinvastoin, molemmilla tekijöillä (jotka nekään eivät esiinny ”puhtaina” vaan toisiinsa kietoutuneina) on vaikutusta arvojen muodostumiseen. Arvoihin ei siis liity mitään mystistä, vaan ne ovat aina meidän käsityksiämme etiikan peruskysymyksistä, ja me varustamme erilaisia asioita ”hyvän ja pahan”, ”oikean ja väärän”, ”tavoiteltavan ja vältettävän” nimilapuilla eli teemme niistä arvonkantajia.

KARI SAARI

ALKO JA KESKIOLUEN ANNISKELU

Alkoholipolitiikka-lehden numerossa 2/1991 Alkon kehittämisspäällikkö Juhani Hakala kirjoittaa Alkon

myönteiseksi näkemästä keskioluen kulutuksen kasvusta. Hän toteaa, että keskioluen osuus alkoholilain

alaisesta anniskelusta oli vuonna 1990 vain 3,4 prosenttia, kun vahvan oluen osuus oli 60 prosenttia.